

Kiinnostavia rajankäyntejä

Jussi Onnismaa & Leena Unkari-Virtanen (toim.). Rajat ja rajantajut. Yhteisöllisten rajojen pohdintaa. Organisaatiodynamiikka Finod ry. 2025. 196 sivua.

RAJAT JA RAJANTAJUT -kirjan 18 artikkelia lähestyvät aihettaan eri suunnista, ja useimmat onnistuvat herättämään mielenkiintoa ja synnyttämään uusia ajatuksia. Organisaatioiden dynamiikkaa kuvataan tavalla, jota voi hyvin ymmärtää omien työelämäkokemusten pohjalta. Lisäksi kirjassa käsitellään kiinnostavasti muun muassa mielikuvituksen, tietoisuuden, olemisen ja muistin rajoja.

RAJAT JA VUOROVAIKUTUS

'Rajantajulla' kirjassa viitataan kykyyn tunnistaa ja ymmärtää omia ja toisten rajoja sekä systeemien sisällä että niiden välillä. Rajantaju on sen hahmottamista, miten rajat tai niiden epäselvyys vaikuttavat vuorovaikutukseen. Rajantaju on ymmärrystä siitä, missä oma alue loppuu ja toisen alue alkaa.

Suurin osa kirjasta koskee organisaatioita: Miten yksilöt voivat pitää kiinni omista rajoistaan ja jakamisestaan työyhteisöjen muutos-paineissa? Millaiseksi toiminta muodostuu organisaatiouudistuksessa ja mistä rajoista on hyvä pitää kiinni?

Rajat tuovat turvaa, mutta liian tiukat rajat lukitsevat tilanteen. Kirjan monet artikkelit nojaavat perustellusti psykodynaamisten ryhmäprosessien hahmottamiseen, sillä erityisesti konfliktitilanteissa saatamme reagoida hyvinkin tunnepitoisesti, ja oman henkilöhistoriamme asiat saattavat tulla voimalla mukaan

tilanteisiin. Pelkkä ryhmäpsykologinen lähestymiskulma jäisi kuitenkin liian kapeaksi, ja hyvällä tavalla kirjassa lähestytäänkin asioita myös laajemmasta yhteiskunnallisesta ja sosiologisesta näkökulmasta.

SOPIVAT RAJAT

Kirjassa on käytännön neuvoja muun muassa siihen, miten pitää työelämän paineissa kiinni omista rajoistaan. Rajaneuvotteluissa olisi tärkeää päästä dialogiin sanan alkuperäisessä merkityksessä. *Dialogos* tarkoittaa merkityksen tai ymmärryksen virtausta keskustelijoiden lävitse.

Eriilaisten alkulähtökohtien virtauksesta voi syntyä jotain uutta ja toimivaa, kuten esimerkki tanskalaisesta Özlem Cekicistä osoittaa. Kurdi-taustainen poliitikko sai vihapostia, johon hän reagoi kutsumalla itsensä kylään uhkaajilleen jatkamaan keskustelua kahvikupin ääressä. Poliitikon uransa jälkeen Cekic perusti Center for dialogic Coffeen edistämään eri lailla ajattelevien dialogia.

OSAAMISEN RAJAT

Entä mitä on osaamisen rajan toisella puolen? Työelämässä muutos mestari–oppipoika-mallista nykypäivän monimutkaisempaan muotoon on johtanut osaamisen ja koulutuksen sisältöjen pilkkomiseen, jonka pohjalta osaamattomuutta yritetään korjata.

Jos osaamisen rajan takana onkin erilaista osailua – pientä osaamista – josta sopivassa yhteydessä ja yhteistyössä muiden kanssa voi syntyä uudenlaista osaamista, puhutaan erilaisesta oppimisprosessista kuin liukuhihnamaisessa pilkottujen oppimissisältöjen suorittamisessa. Oppimisen prosessin pohtimista tarvitaan, koska työelämässä jatkuva oppiminen tarkoittaa usein uteliaisuuden sijaan ikuista riittämättömyyttä ja uuvuttavaa pakkoa jatkuvissa muutoksissa.

Rajat ja rajantajut nostaa esiin myös aikamme kenties merkittävimmän rajan. Se kulkee ihmisen tai ihmisten luoman kulttuurin ja luonnon välillä. Länsimaisessa kulttuurissa luonto on pitkään ollut ihmisistä erillinen, vain hyötykäyttöön tarkoitettu alue. Ilmaston lämpenemisen ja luontokadon myötä on yhä selvempää, miten suuria ongelmia tämä raja meille aiheuttaa.

Kaiken kaikkiaan *Rajat ja rajantajut* herättää ajatuksia ja inspiraatiota. Vahva suositus.

PEKKA AARNINSALO
lääkäri, kouluttajapsykoterapeutti,
työnohjaaja